

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/30/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5717208657
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5717208657.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, v spore žalobcu: D. L., nar. XX.X.XXXX, bytom G. XXX/XXX, A., právne zastúpený JUDr. Ing. Martinou Kiseľovou, advokátkou so sídlom P. L. XX, L., proti žalovaným: 1/ S. F., nar. XX.X.XXXX, bytom A. XX, A., 2/ V. R., nar. X.X.XXXX, bytom J. P. XXX/XX, P., Česká republika a 3/ T. L., nar. XX.X.XXXX, bytom P. XXXX/X, U., žalovaní 2/ a 3/ právne zastúpení Mgr. Róbertom Liškom, advokátom so sídlom F. XXX/XX., U., o určení, že veci patria do dedičstva a o vzájomnej žalobe žalovanej 1/, na základe odvolania žalovaných 2/ a 3/ proti rozsudku Okresného súdu Martin č.k. 6C/20/2017-381 zo dňa 7.augusta 2018, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e vo výroku (I.) o určení, že preplatok za pobyt poručiťky V. P., nar. XX.X. XXXX, zomr. X.X.XXXX v zariadení Senior Park, n.o., Kvetnica 424, Poprad, vo výške 54,46 eur a finančné prostriedky vo výške 3.050 eur na špecifikovanom účte, vedenom vo F. H. Q. J. patria do dedičstva po menovanej a vo výroku (V.) o trovách prvoinštančného konania a v rozsahu zrušenia veci m u v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Rozsudok súdu prvej inštancie p o n e ch á v a n e d o t k n u t ý m vo zvyšnej časti.

o d ô v o d n e n i e :

1.Napadnutým rozsudkom (jeho výrokom I.) okresný súd (v texte aj ako súd prvej inštancie) čiastočne vyhovel žalobe, keď do dedičstva po poručiťke nebohej V. P., rod. B., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.X.XXXX, určil preplatok za pobyt poručiťky v zariadení Senior Park, n.o., Kvetnica 424, Poprad, vo výške 54,46 eur a finančné prostriedky vo výške 3.050 eur na špecifikovanom účte, vedenom vo F. H. Q., J. Východiskovo vymedzil, že predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je existencia naliehavého právneho záujmu. Tento je daný spravidla vtedy, ak by bez tohto účelu bolo právo žalobcu ohrozené alebo, ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým. Následne konštatoval, že danom prípade naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný, nakoľko rozhodnutím súdu v tejto veci sa postavenie žalobcu vyjasní. Vzhľadom k vykonaným právnym úkonom poručiťky a žalovaného 3/ nemožno veci, ktorých zahrnutia do dedičstva sa žalobca domáha, zaradiť do aktív dedičstva a žalobca ako zákonný dedič poručiťky je tak v nevýhodnom postavení.

2.Súd prvej inštancie považoval za preukázané, že úhrady za služby spojené s pobytom poručiťky v zariadení SENIOR PARK, n.o. Kvetnica boli uhrádzané výlučne z finančných prostriedkov poručiťky, a to z jej osobného účtu, kde bol zriadený trvalý príkaz na úhradu služieb vo výške 390 eur. Poručiťka poberala starobný dôchodok vo výške 327,90 eur a vdovský dôchodok vo výške 95,40 eur, t.j. celkovo 423,30 eur. Táto suma jej postačovala na úhradu služieb spojených s pobytom v sociálnom zariadení. Preplatok, ktorý vznikol za pobyt poručiťky v tomto zariadení vo výške 54,46 eur, a ktorý bol po smrti poručiťky poukázaný na účet žalovaného 3/, nepochybne patrí do dedičstva po poručiťke ako aktívum dedičstva. Napokon to žalovaný 3/ ani nerobil sporným.

3. Čo sa týka finančných prostriedkov na vkladnej knižke, okresný súd dospel k záveru, že tieto patria do dedičstva po poručiťelke vo výške 3.050 eur. Z ustáleného skutkového stavu mal totiž preukázané, že poručiťelka nastúpila do sociálneho zariadenia SENIOR PARK, n.o. Kvetnica dňa 20.7.2016. Bolo nesporné, že bol uhradený dobrovoľný finančný príspevok vo výške 1.200 eur a súčasne aj alikvotná časť za mesiac júl 2016 vo výške 151 eur. Dňa 20.7.2016, t.j. v čase začatia poskytovania sociálnych služieb, bol vykonaný výber vo výške 1.200 eur. Súd má za to, že tieto financie boli použité práve na tento účel (vstupný poplatok a úhrada za 07/16), resp. pre potreby poručiťelky. Pokiaľ žalobca, resp. žalovaný 3/ uvádzali, že poručiťelka mala v čase nástupu do zariadenia pri sebe finančnú hotovosť 800, resp. 600 eur, ktorá mala byť použitá (prípadne jej časť) na úhradu vstupného poplatku a alikvotnej časti za mesiac júl 2016, potom zostatok prostriedkov bol poručiťelkou alebo žalovaným 3/, prípadne aj inou osobou, použitý na úhradu výlučne jej potrieb. Ak aj boli použité iným spôsobom, bolo to s vedomím poručiťelky, keďže táto nimi disponovala. Súd sa stotožnil s tvrdením žalovaného 3/, že poručiťelka mu dala pokyn na výber sumy 1.200 eur, nakoľko bol urobený v deň nástupu poručiťelky do sociálneho zariadenia.

4. Na aký účel bol použitý zostatok prostriedkov na vkladnej knižke po 20.7.2016, súdu nebolo preukázané. Žalovaný 3/ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal ich použitie v prospech poručiťelky. Súd prvej inštancie jeho tvrdeniam neuveril, najmä s poukazom na to, že poručiťelka mala dostatočný príjem (dôchodok) a zároveň žalovaný 3/ ako disponent s týmto účtom práve z neho uhradil potreby poručiťelky (napr. platby v lekárni, výbery v hotovosti a pod.). Jeho tvrdenia o použití prostriedkov z vkladnej knižky na potreby poručiťelky preto vyhodnotil ako účelové. Z tohto dôvodu finančné prostriedky v celkovej výške 3.050 eur, výbery zo dňa 5.8.2016 vo výške 330 eur a zo dňa 6.8.2016 vo výške 2.720 eur, patria do dedičstva po poručiťelke. Ak aj žalovaný 3/ poukazoval na ním vykonané úhrady (magio, poplatky a pod.), tak poplatky spojené s darovacou zmluvou bol povinný hradit' žalovaný 3/ ako obdarovaný a nie poručiťelka ako darkyňa. Súd nespochybnil, že žalovaný 3/ uhradil poručiťelke jej potreby, avšak nemal preukázané, že z prostriedkov na vkladnej knižke, ktorých zahrnutia do dedičstva sa žalobca domáhal. Vo vzťahu k účelnosti použitia finančných prostriedkov na bežnom účte poručiťelky súd dodal, že ich zahrnutia do dedičstva sa žiadna zo strán nedomáhala. Žalobca sa domáhal zahrnutia výlučne finančných prostriedkov na vkladnej knižke. Preto okresný súd vo zvyšnej časti zahrnutia finančných prostriedkov do dedičstva (150 eur) žalobu zamietol (výrok II.).

5. Pokiaľ ide o určenie, že do dedičstva patria i špecifikované nehnuteľnosti, súd prvej inštancie žalobu zamietol, keďže nemal preukázané také skutočnosti, pre ktoré by dotknutý právny úkon - darovaciu zmluvu - bolo možné považovať za neplatnú. Neplatnosť právneho úkonu vyžaduje nepochybné zistenie, že účastník právneho úkonu nedokáže posúdiť následky svojho konania alebo nedokáže svoje konanie ovládnuť alebo, že takýto právny úkon bol urobený v duševnej poruche, ktorá robí osobu na tento právny úkon neschopnou, pričom stačí o tom, že osoba koná v duševnej poruche. Nebolo preukázané, že by poručiťelka nemala spôsobilosť na právne úkony alebo jej bola obmedzená ani, že právny úkon vykonala v duševnej poruche, ktorá by ju robila nespôsobilou na jeho vykonanie. Z výpovedí strán sporu a lekárskeho správ jednoznačne vyplynulo, že poručiťelka bola v rozhodnom období orientovaná v čase aj priestore. Žalobca a žalovaná 1/ síce uvádzali, že poručiťelka bola psychiatricky liečená, ale to sa udialo ešte v roku 2010. Poručiťelka trpela závažným onkologickým ochorením, mala bolesti, avšak bola pri vedomí. Lekárske správy nepreukazovali žiadne náznaky duševnej poruchy, ktorá by mala za následok poruchu orientácie, myslenia, pamäťových alebo intelektových funkcií. Poručiťelka tak mala schopnosť posúdiť obsah, význam a následky svojho konania. Z vykonaného dokazovania je tiež preukázané, že k podpisu darovacej zmluvy došlo za prítomnosti advokáta, ktorý je oprávnený autorizovať zmluvy. Darkyňa bola riadne poučená o obsahu právneho úkonu. Súd nemal preukázané tvrdenie o účelovom konaní žalovaného 3/. Sociálne zariadenie uviedlo, že žalovaný 3/ sa ukázkovo staral o svoju matku (čo je aj s prihliadnutím na miesto jeho bydliska a sídla sociálneho zariadenia pochopiteľné)

6. Súd prvej inštancie sa nestotožnil ani s tvrdením žalobcu, že žalovaný 3/ uviedol poručiťelku do omylu. Poručiťelka bola plne spôsobilá na právne úkony. Zmluvný inštitút darovacej zmluvy jej bol známy, keďže už v minulosti (2013) týmto spôsobom previedla svoje nehnuteľnosti práve na žalobcu. Vedela, aké sú dôsledky uzavretia darovacej zmluvy, a že túto uzatvárala len so žalovaným 3/. Poručiťelka si bola vedomá uzavretia darovacej zmluvy, čo napokon vyplýva aj z výpovedí žalovanej 1/. Ak sa poručiťelka mala vyjadriť v tom zmysle, že oľutovala darovanie nehnuteľností, nič jej nebránilo, aby sa sama ešte za života domáhala vrátenia daru, prípadne neplatnosti zmluvy. Darovacia zmluva tak bola urobená slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne. Pre posúdenie bezodplatnosti zmluvy je rozhodujúce, či v čase uzavretia zmluvy došlo ku konsenzu zmluvných strán, že poskytnuté plnenie bude bezodplatné. K takémuto konsenzu podľa názoru súdu došlo. Vykonaním dokazovaním nebolo preukázané, že by poručiťelka žiadala alebo dostala akékoľvek (peňažné alebo nepeňažné) plnenie pre seba, ktoré by bolo

podmienené darom nehnuteľností. Darovacia zmluva tak spĺňa charakter bezodplatnosti k osobe darcu. Ak bolo tvrdené, že žalovaný 3/ sa má v budúcnosti podeliť so žalovanými 1/ a 2/, takéto ustanovenie zmluva neobsahovala. Ak by aj bola podmienka takéhoto obsahu zakomponovaná v darovacej zmluve, podľa názoru súdu by bola neplatná. Toto protiplnenie sa totiž nedotýkalo osoby darkyne, ale tretích osôb. Navyše by bolo aj neurčité. Nespôsobovalo by to však neplatnosť samotnej darovacej zmluvy. Poručiiteľka tak neučinila prejav vôle v omyle, už vôbec nie v podstatnom (in negotio). Nemožno sa ani stotožniť s tvrdením, že by bol omyl vyvolaný žalovaným 3/. Prísľub daný ústne nevyklučuje perfektnosť darovacej zmluvy. V zmysle konštantnej judikatúry sa preferuje výklad právneho úkonu v prospech jeho platnosti. Vyjadrenie poručiiteľky označené ako moja posledná vôľa nemožno považovať v zmysle § 476a § 476b Občianskeho zákonníka za platné. Ide len o pranie poručiiteľky, ktoré nie je relevantným pre dedičské konanie. Právnu zástupkyňou namietané nedostatky pri uzatváraní darovacej zmluvy (trvalý pobyt) taktiež nemôžu spôsobiť neplatnosť zmluvy. Obe zmluvné strany boli riadne a nezameniteľne identifikované. Pokiaľ aj žalovaná 1/ poukazovala na to, že poručiiteľka si priala rozdeliť dedičstvo medzi všetky deti, je potrebné zdôrazniť, že rovnako tak si priala prerozdeliť aj rodinný dom, ktorý darovala žalobcovi. Okolnosti, o ktoré opiera žalobca neplatnosť darovacej zmluvy uzavretej medzi poručiiteľkou a žalovaným 3/, by sa obdobne mohli vzťahovať aj na darovaciu zmluvu uzavretú medzi žalobcom a poručiiteľkou (pranie deľby majetku medzi všetky deti). Jej platnosť však žalobca z pochopiteľných dôvodov nenamietá.

7. Súd nespochybnil starostlivosť žalobcu, ani žalovaných 1/ - 3/ o poručiiteľku, rovnako ani náročnosť tejto starostlivosti. Každý z nich jej poskytol pomoc v rámci svojich osobných a finančných pomerov. Ak sa darovanie nehnuteľností len jednému z dedičov javí v očiach ostatných súrodencov ako nespravodlivé, nemôže to bez ďalších relevantných skutočností spôsobiť neplatnosť právneho úkonu. Rovnako ako sa cítia ukrivdení žalobca a žalovaná 1/, môžu sa cítiť ukrivdení aj žalovaní 1/ - 3/ z toho dôvodu, že rodinný dom a k nemu prislúchajúce pozemky poručiiteľka darovala žalobcovi.

8. Následne súd prvej inštancie (výrok III.) zastavil (§ 144 - 147 CSP, citované v napadnutom rozsudku) konanie o vzájomnej žalobe v časti o určenie, že šperky patria do dedičstva, nakoľko žalovaná 1/ zobrala svoju vzájomnú žalobu späť v celom rozsahu. Keďže k späťvzatiu vzájomnej žaloby došlo až po začatí pojednávania, súd zisťoval súhlas strán sporu, ktorí so späťvzatím súhlasili.

9. V časti vzájomnej žaloby žalovanej 1/ týkajúcej sa určenia, že veci (anténa, TV, mobil a iné) patria do dedičstva, súd podanie odmietol (§ 129 CSP, citovaný v napadnutom rozsudku), nakoľko žalovaná 1/ aj napriek riadnemu poučeniu svoje podanie - vzájomnú žalobu - v súdom stanovenej lehote nedoplnila o požadované náležitosti. Pre tento nedostatok súd nemohol v konaní pokračovať a neúplné podanie odmietol.

10. O trovách konania okresný súd rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1,2 a § 256 ods. 1 CSP tak, že stranám sporu nepriznal tento procesný nárok, nakoľko každá zo strán bola v spore pomerne úspešná. Žalobca bol čiastočne úspešný v časti určenia, že finančné prostriedky patria do dedičstva. Žalovaná 1/ v časti vzájomnej žaloby, ktorou sa domáhala zahrnutia šperkov do dedičstva a žalovaný 2/ a 3/ vo vzťahu k čiastočnému zamietnutiu žaloby.

11. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie, čo do výroku I/ a VI/, žalovaní 2/ a 3/ a domáhali sa jeho zmeny v podobe určenia, že do dedičstva po menovanej poručiiteľke patrí preplatok za pobyt vo výške 54,46 eur a finančné prostriedky vo výške 867,97 eur na účte vedenom vo F. H. Q., J. Žalovaný 3/ zdôraznil, že súdu preukázal, akým spôsobom použil finančné prostriedky. Zopakoval, že mu bola odovzdaná vkladná knižka nebohej matky so zostatkom 3 057,64 eur a položkovito vyčíslil vynaloženie jednotlivých čiastok (vykonávaných so súhlasom poručiiteľky), po úhrade ktorých mu ostalo 867,97 eur. Pokiaľ ide o trovy konania, nie je podľa odvolateľov možné porovnávať úspech strán, tak, ako to učinil súd prvej inštancie.

12. V písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žalovaná 1/ uviedla, že sa stotožňuje s rozhodnutím súdu, že suma 3.050 eur a 54,46 eur patria do dedičstva po neb. V. P.. Vyjadrila sa k jednotlivým uhrádzaným položkám a dodala, že nákup liekov pre mamu väčšinou zabezpečovalal ona, pričom sa nejednalo o veľké čiastky. Čo sa týka potravín a oblečenia pre poručiiteľku, kupovala jej ich z vlastných peňazí a mama veľa nepotrebovala, v Seniorparku mala, čo potrebovala.

13. V písomnom vyjadrení žalobca navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny. Taktiež sa osobitne vyjadril ku sumarizácii výdavkov prezentovaných v odvolaní a spochybnil argumentáciu odvolateľov. Aj rozhodnutie o trovách konania má podľa žalobcu oporu v zákone.

14.V následnom vyjadrení žalovaná 1/ zotrvala na svojej argumentácii a dodala, že žalovaný 3/ disponoval s bankomatovou kartou k maminmu účtu a platil s ňou rôzne platby. Čo platil a pre koho, nikdy neukázal. Mama mala celodennú stravu a na čo mala chuť, jej kupovala z vlastných prostriedkov. Ona za matkou cestovala za svoje prostriedky. Označila za neetické, keď si žalovaný účtuje každý cent, ak ho mama obdarila nehnuteľným majetkom.

15.Žalobca v písomnom stanovisku uviedol, že zo strany svojich súrodencov nebol požiadany o príspevok na pohreb. Okolnosť, kto sa na matkin pohreb skladal, však nemá súvis s predmetom konania ako takým. Mal za to, že žalovaná 1/ potvrdzuje skutočnosti, ktoré tvrdil aj on, predovšetkým vyvracia žalovaným 3/ tvrdené skutočnosti, že tento mal vynakladať na doplatky za matkine lieky sumu 50 eur mesačne. Vo zvyšku odkázal na skôr podané vyjadrenia.

16.V ďalšej písomnej reakcii žalovaný 2/ a 3/ zhrnuli argumentáciu k platbám na kúpu televízora s anténou, platbám za Magio televíziu, za starostlivosť o nebohú a platby za lieky, k sume 250,00 eur pre žalovaného a k nákladom na pohreb.

17.Napokon, v poslednom písomnom vyjadrení žalobca zotrval na ním (skôr) uvádzaných skutočnostiach.

18.Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie podala subjektívne legitimovaná strana sporu (§ 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 379 CSP (z tohto titulu nedotknutým ponechal samostatné a odvolaním nenapadnuté výroky o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti, zastavení konania o vzájomnej žalobe a o odmietnutí podania) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. c/ CSP a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil (§ 391 ods. 1 CSP) na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

19.Východiskové úvahy okresného súdu o danosti naliehavého právneho záujmu sú opodstatnenými len vo vzťahu k tej časti žaloby (odvolaním nenapadnutej), kde sa žalobca domáhal určenia/zaradenia špecifikovaných nehnuteľností do dedičstva. Tie (nehnuteľnosti) totiž - v prípade úspechu žaloby - mohli byť reálnym predmetom, ktorý (predmet) by notár mohol v konaní o dedičstve (po nebohej poručiteľke) prejednať.

20.Pokiaľ však ide o predmet daného/odvolacieho konania, t.j. fakticky vyčerpané/minuté finančné prostriedky, žalobcom uplatneným žalobným návrhom/petitom nedôjde k požadovanému odstráneniu právnej neistoty, nakoľko neexistujúce finančné prostriedky nemôžu byť notárom vyporiadané. Inými slovami, notár by mal prejednať zostatok na vkladnej knižke, ktorý (zostatok) ale neexistuje. Ide teda (v tejto časti) o nevykonateľné rozhodnutie, keďže nie je sporným, že na dotknutom účte (resp. vkladnej knižke) finančné prostriedky nie sú. Efektívnou procesnou obranou by bola napríklad žaloba o vydanie príslušnej čiastky do dedičstva. Na základe (žalobcom) zvoleného petitu však/totíž notár sice má odstránenú spornosť, ale nemá predmet konania.

21. Konštatované predstavuje nesprávnosť posúdenia východiskovej podmienky určovacej žaloby okresným súdom. Odvolací súd však nepristúpil bezprostredne k zmene rozsudku v podobe zamietnutia celej žaloby, ale k zrušeniu rozsudku v tejto/napadnutej časti, reflektujúc závery aplikačnej praxe v zmysle ktorých konajúci súd nie je (v plnom rozsahu/absolútne) viazaný predostretou formuláciou žalobného návrhu, ale mal by sa, v prípade existencie vnútorného rozporu medzi skutkovým vymedzením žaloby (ktoré smeruje skôr k tomu, aby žalovaná čiastka bola do dedičstva „vrátená“) a zvoleným/formulovaným petitom, pokúsiť v spolupráci so žalobcom, tento rozpor preklenúť. V prípade úspechu naznačeného postupu sa súd prvej inštancie zároveň podrobne vysporiada s jednotlivými vecnými námietkami sporových strán ohľadne použitia čiastkových súm na spornej vkladnej knižke.

22.Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3 : 0.